

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

เมื่อกล่าวถึงการกระทำความผิดทางอาญาในปัจจุบัน ความผิดที่ร้ายแรง และสร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนในทุกสังคมอย่างมากประเภทหนึ่งก็คือ ความผิดต่อชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288 ซึ่งได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ความผิดประเภทนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัว สังคม และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ความสูญเสียซึ่งเกิดจากการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา เป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถทดแทนได้ ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะชดใช้คืนให้แก่ครอบครัวของผู้ตายเพียงใดก็ตาม

นอกจากจำนวนคดีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาเพิ่มมากขึ้นถึง 5 เท่า ของคดีที่เกิดขึ้นในรอบสิบปีที่ผ่านมาแล้ว พัฒนาการในส่วนของมูลเหตุจูงใจก็หลากหลายมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันวิธีการก็เปลี่ยนแปลงไปจนเป็นการยากลำบากที่จะนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เช่น การฆ่าพยานที่สำคัญในคดีอิทธิพล การฆ่าเพื่อเหตุผลทางธุรกิจ การฆ่าคู่แข่งทางการเมือง หรือการฆ่าระหว่างผู้ทรงอิทธิพลกับผู้ทรงอิทธิพลด้วยกัน ส่วนวิธีการฆ่าก็ได้พัฒนาไปโดยใช้เทคโนโลยีผนวกกับความร้ายแรงของอาวุธสงคราม เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำ เช่น การใช้วัตถุระเบิดที่ ควบคุมโดยรีโมทคอนโทรล การใช้ระเบิดแสวงเครื่อง การใช้ระเบิดแคโรโม แต่บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 ได้วางหลักเกณฑ์ในการลงโทษต่อเมื่อมีการลงมือกระทำความผิดแล้วเป็นส่วนใหญ่ นั่นก็คือ ตั้งแต่มีพฤติการณ์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้ถึงขั้นลงมือกระทำความผิดฐานฆ่า ไม่ว่าจะในรูปพยายามกระทำความผิด หรือความผิดสำเร็จ และบัญญัติให้ลงโทษถึงขั้นประหารชีวิตถ้าพฤติการณ์เข้าลักษณะฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วลักษณะของการกระทำที่ศาลฎีกาถือว่าเป็นการไตร่ตรองส่วนหนึ่งก็เข้าลักษณะของการเตรียมการนั่นเอง ซึ่งขั้นตอนของการไตร่ตรองไว้ก่อนมัก

จะถูกยกขึ้นมาวินิจฉัย เมื่อความผิดเกิดขึ้นแล้ว แต่ถ้ากำหนดความรับผิดชอบตั้งแต่เตรียมการจะเป็นการป้องกันการกระทำความผิดได้ทางหนึ่ง

เมื่อก้าวถึงการกระทำที่เข้าลักษณะความผิดร้ายแรงในทางอาญา นอกจากในเรื่องความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนแล้ว ลักษณะของความผิดร้ายแรงที่เกิดขึ้นต่อบุคคลก็คือความผิดต่อชีวิต เพราะความผิดฐานนี้ก็คือว่าเป็นความผิดที่มีอันตรายร้ายแรงเพราะเมื่อความผิดเกิดขึ้นและทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายแล้วก็จะไม่มีสิ่งใดจะมาทดแทนชีวิตที่สูญเสียไปได้

สำหรับเหตุผลในเชิงทฤษฎีในการบัญญัติการเตรียมการฆ่าผู้อื่น เป็นความผิดในทางอาญานั้น นอกจากความรุนแรงของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นแล้ว ยังเป็นการพัฒนาการอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ทำให้ขอบเขตของการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นได้ขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้น ภัยอันตรายก็ได้จำกัดอยู่เฉพาะเหยื่อหรือเป้าหมายเท่านั้น ซึ่งต่างกับในอดีตที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นในอดีต ผู้กระทำความผิด และเหยื่อมักจะอยู่ในบริเวณใกล้ชิดกัน ทำให้พยานบุคคลที่ดี วัตถุพยานที่ดี มักจะพบอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ นำมาเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีได้ง่าย หรือแม้แต่การเข้าระงับยับยั้งการกระทำความผิดของผู้ที่อยู่ใกล้เคียงก็สามารถทำได้ง่าย แต่ปัจจุบันจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และพัฒนาการของอาวุธที่ใช้ในการสงครามส่งผลให้การกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายทำได้สะดวกขึ้น มีการฆ่าได้ในระยะทางห่างไกลขึ้นและหลักฐานหลงเหลือให้ประโยชน์แก่คดีเพียงเล็กน้อย เช่น การใช้ระเบิดที่บังคับรีโมท ซึ่งสามารถบังคับได้จากระยะไกล เมื่อกระทำความผิดแล้วก็สามารถหลบหนีได้ง่าย ดังนั้นถ้ายึดติดกับแนวความคิดเดิมในการลงโทษหนักเมื่อความผิดเกิดขึ้นแล้วจึงสวนกระแสกับความเป็นจริงในปัจจุบัน สำหรับในต่างประเทศ เช่น ประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ ซึ่งได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกา ถึงแม้จะมีการบัญญัติความรับผิดชอบตั้งแต่ในขั้นตอนของการสมคบกันกระทำความผิด แต่กฎหมายคอมมอนลอว์ของสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญของการกระทำในขั้นเตรียมการโดยนำมาประกอบการพิจารณาว่าเป็นการฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือไม่ อันนำไปสู่ความรับผิดชอบที่รุนแรงขึ้น คือ first degree murder ส่วนประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่าไว้ในมาตรา 201 โดยถือว่าความผิดต่อชีวิตเป็นความผิดร้ายแรงต้องเน้นการป้องกันมากกว่าการลงโทษอย่างรุนแรงในภายหลัง เพราะชีวิต

ไม่เหมือนทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อสูญเสียไปแล้วก็ไม่สามารถหาอะไรมาทดแทนได้ นอกจากนี้ในประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบสังคมนิยม ซึ่งถือว่าความผิดทางอาญาที่กระทำลงเป็นความผิดที่รัฐเป็นผู้ได้รับความเสียหาย ดังนั้น กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงเน้นทั้งการป้องกันการกระทำความผิด และการลงโทษอย่างรุนแรง ดังนั้น กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงวางหลักความรับผิดในชั้นเตรียมการสำหรับการกระทำความผิดอาญาทั้งหลาย

อย่างไรก็ตามเมื่อได้ทำการวิเคราะห์จากปัญหาที่หลากหลายอันเกิดขึ้นจากการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่

1. โดยลักษณะของการกระทำแล้ว ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสังคม
2. ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันก็เห็นว่า การกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ถ้ากระทำอันมีลักษณะไตร่ตรองไว้ก่อน (มาตรา 289(4)) ต้องระวางโทษสูงถึงขั้นประหารชีวิต
3. พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำให้ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นกระทำได้ง่ายและรวดเร็ว และยังหลงเหลือหลักฐานให้ติดตามจับกุมได้น้อยอีกด้วย
4. แนวความคิดในการควบคุมการกระทำความผิดซึ่งทวีจำนวนสูงขึ้นเป็นลำดับทำให้นานาประเทศพยายามวางมาตรการป้องกัน และลงโทษให้มีความสำคัญพอ ๆ กัน มาตรการที่ใช้ก็เช่น มีการบัญญัติความรับผิดตั้งแต่ขั้นสมคบกันกระทำความผิด มีการบัญญัติความรับผิดในชั้นเตรียมการ ครอบคลุมความผิดที่ร้ายแรงมากประเภทฐานความผิดขั้นหรือกำหนดให้พยายามกระทำความผิดต้องรับโทษเท่ากับความผิดสำเร็จ ดังนั้น การบัญญัติความรับผิดตั้งแต่ในชั้นเตรียมการจึงเป็นหนทางหนึ่งในการป้องปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้น
5. ความเหมาะสมให้มีการบัญญัติความรับผิดในชั้นเตรียมการของความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เมื่อวิเคราะห์ในเชิงทฤษฎีและเหตุผลแล้ว

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการบัญญัติความรับผิดในชั้นเตรียมการของการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น จะได้นำเสนอกรณีศึกษามาสนับสนุน และได้ทำการเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำมาตรการป้องกันการกระทำความผิดมาใช้ให้มากขึ้นในความรับผิดชอบทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา การบัญญัติเป็นความผิดตั้งแต่ขั้นเตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่น จะทำให้เจ้าพนักงานสามารถที่จะดำเนินการกับผู้เริ่มกระทำความผิดฐานนี้ได้ก่อนที่จะมีการลงมือกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นขึ้นจริง การบัญญัติให้รับโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิต ในกรณีฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289 (4)) เป็นการลงโทษหลังจากความผิดเกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้จะมีการลงโทษอย่างรุนแรง แต่ก็ไม่สามารถบรรเทาความเสียหายให้กับครอบครัวของผู้เสียหายได้ เพราะชีวิตที่สูญเสียไปแล้วไม่สามารถกลับคืนได้ ดังนั้นการที่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการในทางกฎหมายได้ตั้งแต่ก่อนลงมือกระทำการฆ่าจึงเป็นการหยุดยั้งความสูญเสียมิให้เกิดขึ้นประการหนึ่ง ผู้เขียนจึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 โดยระบุมความรับผิดชอบในขั้นเตรียมการไว้ในวรรคสองของมาตรา 288 ด้วย
2. สำหรับโทษในส่วนของแต่ละขั้นเตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นนั้น เนื่องจากขั้นตอนของการเตรียมการอาจจะมีอยู่หลายขั้นตอน ก่อนนำไปสู่การลงมือกระทำความผิด ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรกำหนดโทษให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้มาก เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำ
3. ถ้าผู้กระทำในขั้นเตรียมการยับยั้งการกระทำการเตรียมการของตน ซึ่งกฎหมายเองก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การหยุดยั้งการกระทำความผิดของผู้กระทำไว้ในมาตรา 82 ซึ่งได้แก่เรื่องพยายามแล้วยับยั้ง ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ จึงควรนำหลักเกณฑ์มาปรับใช้กับผู้เตรียมการกระทำความผิดฐานฆ่าแล้วยับยั้งให้ไม่ต้องรับโทษเช่นเดียวกัน
4. เนื่องจากพยานหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการฆ่า ส่วนใหญ่เป็นพยานหลักฐานที่จำกัดวงอยู่ในส่วนของผู้ร่วมรู้เห็น หรือผู้ตกลงใจที่จะกระทำความผิดด้วยกัน และส่วนใหญ่จะยังไม่ไปถึงขั้นลงมือกระทำซึ่งจะสามารถหาพยานหลักฐานจากฝ่ายผู้ถูกกระทำได้ ถ้อยคำระหว่างผู้กระทำความผิดด้วยกันที่กล่าวหาตัวเอง ในทางกฎหมายไทยเรียกว่า “คำชัดทอด” ผู้เขียนมีความเห็นว่า เนื่องจากข้อจำกัดในการแสวงหาพยานหลักฐาน ถ้าเป็นลักษณะการกล่าวหาระหว่างผู้กระทำความผิดด้วยกันเอง ไม่ใช่คำชัดทอดที่มุ่งหวังให้ผู้ชัดทอดพ้นผิดแล้ว ควรรับฟังโดยให้น้ำหนักเพียงพอที่สามารถลงโทษจำเลยได้ เพื่อเป็นการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะของการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิด อันเป็นแนวปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมในนานาอารยประเทศ ซึ่งปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน